

КОМПОНЕНТИ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ

Н. А. Гунько, аспірант

У даній статті приділяється увага питанню суті педагогічної майстерності, розвиток якої є важливою умовою підвищення рівня викладацької діяльності майбутніх викладачів, що в свою чергу значно покращить рівень освіти та якості підготовки майбутніх робочих кадрів загалом. Проведено аналіз компонентів педагогічної майстерності та виділено групи найважливіших складових, які є необхідними кожному викладачу у ВНЗ. Підкреслено важливість приділення уваги розвитку якостей, пов'язаних з інноваційною діяльністю, яка на сьогодні популяризується в освіті та науці.

Педагогічна майстерність, структура педагогічної майстерності, індивідуальний стиль, професійна компетентність, особистісні якості викладача.

Постановка проблеми. У підготовці майбутнього викладача важливу роль відіграє формування основ його педагогічної майстерності. Майстерний викладач ефективніше виконує свої функції, що є запорукою підготовки кваліфікованих робочих кадрів для держави. Особливий інтерес педагогів-дослідників відводиться питанню складових педагогічної майстерності. Думки, щодо компонентів розділюються, так як саме поняття педагогічної майстерності є різностороннім та складним.

Аналіз останніх джерел та публікацій. Суттєвий внесок у дослідження педагогічної майстерності викладачів та структури цього явища зробило багато науковців. Так теоретичні основи педагогічної майстерності досліджували І.А. Зязюн, О.Г. Мирошник, І.Ф. Кривонос, Л.В. Крамущенко, В.А. Семиченко, Н.М. Тарасевич та ін..

Метою статті є розкриття суті поняття педагогічна майстерність та визначення її компонентів, розвиток яких підвищить рівень педагогічної майстерності та підвищить якість педагогічної діяльності викладачів у ВНЗ.

Виклад основного матеріалу. Педагогічна майстерність являє собою складне поняття з безліччю різноманітних компонентів. Педагогічна майстерність розглядають як вміння організувати та покращити всі види навчально-виховної діяльності, що зможе ефективно розвивати особистість студентів крім того це сукупність певних якостей особистості і в цілому професійна діяльність викладача на високому рівні. Вчені-педагоги мають різні точки зору, щодо елементів, які формують педагогічну майстерність. Формування педагогічної майстерності є тривалим процесом, в продовж якого повинні формуватись всі складові.

Отже, розглянемо більш детально структуру педагогічної майстерності викладачів. Так як педагогічна майстерність, на нашу думку, ґрунтується на професійній компетентності, то всі її елементи, розглядаються як складові, що потрібно розвивати для підготовки майстерного викладача.

Професійна компетентність на думку вчених включає в себе: теоретичну та практичну готовність педагога до здійснення педагогічної діяльності [4], крім цього це сукупність теоретичних знань, практичних умінь, особистісних якостей, досвіду [1, с.25].

Загалом варто об'єднати структурні елементи в групи. Майстерний педагог має низку особистісних якостей. До особистісного компоненту ми можемо віднести педагогічні здібності, що являють собою – психічні риси особистості, що сприяють успішній педагогічній діяльності [5, 299], загальну культуру особистості, рівень працездатності, активність, педагогічну інтуїцію та ін. Існує багато поглядів на кожну складову, так педагогічні здібності поділяють на різні групи: дидактичні, організаторські, комунікативні, прогностичні, проектувальні та багато інших; загальна культура також є показником, що демонструє потенціал майбутнього викладача, наприклад, його інформаційна культура може якісно впливати на організацію навчального процесу. Говорячи про інформаційну культуру ми можемо згадати не лише вміння користуватись комп'ютером, але й створювати електронні підручники, які спрощують обмін інформацією, організацію навчальної діяльності та ін..

До особистісного компоненту ми можемо віднести такі якості, як толерантність, щирість, здатність до самопізнання, саморозвитку. Багато з цих якостей та умінь можна починати формувати вже на першому курсі, заохочуючи студентів приймати участь в різних активних видах діяльності, працювати в групах. Викладачі повинні приділяти увагу розвитку власної працездатності, вміти уникати стресових ситуацій або вміти вирішувати конфлікти, не шкодячи собі.

Наступною важливою групою елементів є знання низки дисциплін, що варіюються в залежності від того, якого викладача ми готуємо. Крім основних загальнонаукових та обов'язкових психолого-педагогічних знань це можуть бути техніко-технологічні чи будь-які інші, залежно від поля майбутньої педагогічної діяльності.

Педагогічна діяльність є соціальним явищем, так як педагог постійно перебуває в контакті зі студентами, колегами, що вимагає формування у нього певних соціальних навичок, цінностей, ідеалів. Сюди ми можемо віднести гуманістичну спрямованість діяльності майбутнього викладача, його високу моральність, активність, як члена суспільства [2, 3]. Успішний, майстерний викладач може бути охарактеризований, як той, що має оптимістичне ставлення до своєї діяльності, має сформовані власні цінності, погляди, інтереси та ідеали. Іноді можна зустріти й тих, хто вважає викладання своїм покликанням, людей, що бажають розвивати, виховувати та покращувати майбутнє покоління.

Викладання це вид діяльності, який як і будь яка інша діяльність є залежною від досвіду, розвинутої й досконалої педагогічної техніки, професійних знань та вмінь. Педагогічна техніка – це вміння педагога використати свій власний психофізичний апарат таким чином, що він буде впливати на студента, вміле оволодіння різноманітними прийомами, які дають викладачеві змогу більш доступно викладати навчальний матеріал, досягати успіху в своїй навчально-виховній діяльності (тобто сюди ми можемо віднести мистецтво одягатись, володіння мімікою та жестами, вміння спілкуватись, керувати та організовувати). Все це може в сукупності формувати індивідуальний стиль викладацької діяльності, що є ніби показником власного іміджу, авторитету, демонстрація власної педагогічної позиції, яка демонструє, як особисті якості, так і професійні.

Крім того необхідно переконатись у тому, що майбутній педагог володіє сучасними педагогічними технологіями та методами викладання. Педагогічна технологія теж комплексне поняття. Сюди відносять і сукупність цілей, методів навчання, що гарантують отримання запланованого результату, крім того це й сам процес, під час якого функціонують різні педагогічні засоби(наприклад, методологічні, інструментальні та інші). Викладачі можуть обирати одну педагогічну технологію, наприклад проблемне навчання, або ж компонувати їх, обираючи більш підходящі (технологія рівневої диференціації, технологія індивідуалізації навчання, програмоване навчання або ж ігрові технології чи будь-які інші) або використовувати по черзі ітд

Слід розуміти, що на сьогодні створюється нова педагогіка, яку можна охарактеризувати інноваційністю, яка базується на активному використанні педагогічної творчості, інформаційно-комунікативними технологіями та ін.. Викладач повинен отримувати належне інформаційне забезпечення, що буде запорукою його правильної науково-методичної діяльності Використання викладачем комп'ютерів та телекомунікаційних мереж полегшує інформатизацію системи управління навчальним закладом, створення необхідних баз даних, участь у різноманітних міжнародних проектах чи конференціях. Слід пам'ятати, що комп'ютер підвищує мотивацію до навчання сучасної молоді, розширює кількість джерел для отримання інформації, її переробки, поширення. Це в свою чергу може раціонально організовувати роботу студентів, контроль якості навчання ітд.

Більш загально складові педагогічної майстерності зображено на рисунку1.

Рис.1 Компоненти педагогічної майстерності

Висновки. Таким чином, на основі проведеного аналізу ми визначили, що педагогічна майстерність являє собою складне, комплексне поняття і утворюється з групи компонентів, які можуть разом сформувати основи педагогічної майстерності викладача у ВНЗ. Формування основ педагогічної майстерності можна починати вже на початку навчання студентів, формуючи їх комунікативні здібності, вміння до самоосвіти та самоорганізації, підвищуючи їх особистісну активність та мотивацію до майбутньої викладацької діяльності. З появою профільних предметів, що дають більш детальні та глибокі знання та вміння, слід заохочувати їх до пошукової та творчої діяльності, розширювати їх кругозір, залучаючи їх до різноманітних інноваційних видів діяльності. Рівномірне формування особистісного, діяльнісного та інших компонентів є своєрідною запорукою підготовки майстерного майбутнього викладача.

Актуальними напрямками подальших досліджень буде формування моделі педагогічної майстерності, визначення та перевірка умов формування основ педагогічної майстерності викладача у ВНЗ.

Список літератури

1. Гриньова, В.М. Професійна компетентність викладача вищого навчального закладу як результат сформованості його педагогічної культури / В. Гриньова // Соціальні технології = Социальные технологии . – 2005 . – Вып.26 . – С.85-91
2. Пащенко Д. І. Педагогічне покликання та майстерність учителя як складові його готовності до професійної діяльності // Наукова сесія, присвячена 175-річчю НПУ ім. М. Драгоманова: у двох книгах / упор.: Л. П. Вовк, О. С. Падалка. – К.: Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2010. – Кн. 1. – С. 113–114. 45

3. Пашенко Д. І. Шляхи забезпечення професійної майстерності викладача педагогічного університету // Проблеми підготовки сучасного вчителя : Зб. наук. праць / Ред. кол.: Побірченко Н. С. (гол. ред.) та інші. – Умань: ПП Жовтий О. О., 2012. – Вип. 6, Вип. 6, ч. 3. – С. 63–72. 77

4. Слостенин В. А. Рефлексивная культура и профессионализм учителя (на базе формирования у будущих педагогов в пед. ВУЗе) / В. А. Слостенин // Педагогическое образование и наука. – 2005. – № 3. – С. 37–42.

5. Худенко О.М. Педагогічна майстерність як проявлення індивідуального стилю професійної діяльності вчителів [Електронний ресурс] http://alma-mater.luguniv.edu.ua/magazines/visnyk/2011/20_ped_4.pdf - С. 33-34

6. Худенко О. М. Педагогічна майстерність та індивідуальний стиль діяльності вчителя як вияв педагогом свого «Я» у професії (на матеріалі праць А. С. Макаренка) / Витоки педагогічної майстерності. Збірник ПНПУ імені В. Г. Короленка. – Випуск 8. Частина I. – Полтава, 2011. – С. 298 – 301

В статье уделяется внимание вопросу сущности педагогического мастерства, развитие которого является важным условием повышения уровня преподавательской деятельности у будущих преподавателей, что в свою очередь улучшит уровень образования и качества рабочих кадров в целом. Проведен анализ компонентов педагогического мастерства и выделено группы самых важных элементов, которые необходимы каждому преподавателю. Подчеркнута важность внимания к развитию качеств, связанных с инновационной деятельностью, которая становится все более популярной в образовании и в науке.

Педагогическое мастерство, структура педагогического мастерства, индивидуальный стиль, профессиональная компетентность, личностные качества преподавателя.

The article analyzes the notion of pedagogical skills, it appears to be a complicated one. The article also reveals the most important components, the development of which can improve pedagogical activity of future teachers in higher educational establishments. The analysis of all information gave the opportunity to make some conclusions and as the result it helped to divide all elements in some logical groups. Pedagogical skills can be formed and improved when some personal qualities are developed. Future teachers should pay some attention to the quality of their teaching activity in order to effectively use all teaching methods and work productively. Nowadays science and education can't be separated from innovative activities (such as using computer technologies, project work, educational management, didactic games, etc.), so it's important to stay in touch with all modern tendencies. Students should focus on the development of motivation for future pedagogical

work and self education because their intellectual activity is also one of basic personal components in the system of elements which form pedagogical skills.

Pedagogical skills, structure of pedagogical skills, individual style, professional competence, personal qualities of teachers

УДК 351.823.1

РОЛЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ СТРАТЕГІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПОЛЬЩІ В ЕКОЛОГІЧНІЙ ОСВІТІ ФАХІВЦІВ

Н. А. Демешкант, доктор педагогічних наук, професор

В статті проаналізовано Національну Стратегію сталого розвитку Польщі та її вплив на формування форм і методів екологічної підготовки майбутніх фахівців у вищих навчальних закладах країни. До найбільш перспективних методів в екологічній освіті вищої школи належать дискусії, симуляції, моделювання, аналіз ситуації; інформаційні технології; екскурсії та польові заняття.

Екологічна освіта, сталий розвиток, активні методи навчання.

Постановка проблеми. Екологічна освіта належить до одного з найважливіших інструментів сталого розвитку. Аналіз змісту основних нормативно-правових документів Польщі з питань екологічної освіти свідчить, що її метою повинно бути формування громадянина, здатного здійснювати свідомий вибір, прагнути до особистого розвитку і вдосконалення, але в такий спосіб, щоб гарантувати безпечне існування прийдешнім поколінням. Крім того, рекомендується сприйняття сталого розвитку у трьох вимірах: екологічному, суспільному і економічному.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значення змісту нормативно-правової бази, документальних і наукових джерел для формування інноваційних форм і методів екологічної підготовки майбутніх фахівців висвітлено в працях як польських так і українських вчених, зокрема, Г.Сколімовського (H.Skolimowski), Й.Доленги (J.Dolega), Л.Тушинської (L.Tyszyńska), Л.Лук'янової, Л.Білик, О.Біди, С.Совгіри.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Головною метою освітньої діяльності повинна бути розробка нових підходів до екологічних проблем та формування екологічної свідомості суспільства. Напрямами досягнення цих цілей в однаковій мірі є донесення ґрунтовних екологічних знань, як і система виховного впливу, формуюча в молоді повагу до природи і її законів. Організований в такий спосіб навчальний процес дозволяє студентам зрозуміти природні механізми та способи попередження негативного антропогенного впливу на навколишнє природне середовище. Виходячи з цього, завдання цієї статті полягає в